

III Епоха на кържалиитѣ.

Една отъ най-страшнитѣ епохи, която българитѣ изобщо и въ частност севлиевци сж преживѣли презъ време на тъмното ни робство, е била, безъ съмнение, епохата на кържалиитѣ¹⁾. Последнитѣ въ продължение на около 30 години сж създали съ своитѣ обيري, палежи и убийства такъвъ страхъ и трепетъ между мюсюлманскитѣ и християнски поселения по цѣлия балкавски полуостровъ, каквито едва ли нѣкоя човѣшка фантазия би могла да си представи.

Почва за създаването на тия грабителски и разбойнически банди, на които единствената целъ е била само да ограбватъ и избиватъ населението, е послужила създалата се военна и административна анархия въ султановата държава, вследствие на голѣмата деморализация на яничеритѣ.

Понеже последнитѣ не били вече въ състояние да защищаватъ страната отъ вътрешни и външни врагове, то военната властъ е била повѣрена отъ Портата на мѣстнитѣ управители или аени, както сж ги наричали по онова време, които отъ своя страна сжщо започнали да враждуватъ и дори да воюватъ по между си, и съ това още по-вече увеличили царящата анархия.

Специално пѣкъ за Севлиево по предание се знае следното: къмъ срѣдата на 18 в. града е билъ управляванъ отъ нѣколко аени, които сжщо воювали по между си. Такива сж били, напримеръ, аенитѣ: Хасекиоглу Асанъ Аджибъ и Алибъ-аа или, както още сж го наричали Прѣдлю Алибъ-аа.

¹⁾ Кържалийскитѣ чети, които сж били военно организирани шайки съ своитѣ бимбашии и билюкбашии, сж се предводителствували отъ нѣколко главатари, отъ които най-прочути сж били: Кържали Еминъ, Кара Феизъ, Токакчията, Дели Кадиръ, Индже во-вода, Кара Танасъ и др. Най-крѣвожаденъ отъ тѣхъ, обаче, е билъ Дели Кадиръ. Понеже тия банди сж били съставени изключително само за грабежъ, то въ тѣхния съставъ сж влизали хора отъ разни народности и вѣроизповѣдания: турци, българи, бошнаци, албанци, татари и др. Кържалиитѣ, като всички разбойници, еднакво сж нападали както турци, така и християни — за тѣхъ разлика не е съществувала. Плячкатъ си отнасяли въ подножията на Родопитѣ и Източния Балканъ, гдетъ сж били скривалищата имъ. Всички кържалии сж били конници и богато и сжщо облечени и въоръжени. Когато последнитѣ срещалъ нѣкое хубаво девойче или пѣкъ млада и гиздава жена, както и красиви и млади момчета, земали сж ги съ себе си. Женитѣ наричали гевендии, а момчетата — олани или крочечи. Ужаса, който кържалиитѣ сж вселявали между населението най-добре може да се характеризира съ следнитѣ два стиха на една пѣсень:

„Старо колятъ, младо робятъ, малки деца не оставятъ“.